

Färlövs kyrka

56.0738, 14.0830

Färlövs kyrka är från slutet av 1100-talet, märklig med sina dubbeltorn med ljudgluggar i alla väderstreck för kyrkklockorna.

Men ursprungligen fanns här en stavkyrka i trä som uppförd någon gång på 1000-talet. Eftersom byn ofta blev utsatt för härjningar då den gamla huvudleden mellan Göingeskogarna och slättlandet i söder gick genom Färlöv, beslöt man att bygga en mer hållbar kyrka i sten. Rester från denna stenkyrka är långhuset och koret. Kyrkan byggdes troligen av stenhuggare från Jylland som hade sänts hit av ärkebiskop Absalon i Lund.

Dubbeltornen var sannolikt inspirerade av domkyrkan i danska Viborg. En skröna berättar att det bodde en mäktig riddare i Färlöv som när kyrkan byggdes var tvungen att ge sig ut på krigståg. Hans hustru väntade deras barn. Riddaren gav order till sina tjänare att om hans hustru fick en son så skulle han bekosta byggandet av torn på kyrkan. När han återkom och på långt håll fick se de två tornen förstod han att hans hustru fått tvillingpojkar.

Framför sydportalen finns en arkad, bestående av två slanka granitkolonner som bär ett tak. Den fungerar som en baldakin över ingången och är annorlunda än de som finns i Lunds domkyrka och i några exklusiva kyrkor i Småland.

Det äldsta inventariet är dopfunten i granit. Den pryds av lejonfigurer som ska vakta det helgade dopvattnet, och är av samma slag som jylländska dopfuntar.

Interiören fick sitt utseende mot slutet av 1800-talet, detta under ledning av arkitekten Helgo Zettervall, som själv kunde godkänna sina ritningar. Eftersom han då nyutnämnd chef för Överintendentensämbetet, som ansvarade för offentlig byggnadsverksamhet.

Dekoren på pelare och bågar, liksom dekormålningen på väggarna tillkom dock vid tiden för förra sekelskiftet, på initiativ av prosten Josef Andersson. Även om målningen var ett försök att göra kyrkorummet mer medeltida, är det fullt möjligt att de ursprungliga kolonnerna och bågomfattningarna varit målade på likartat sätt.

Kyrkan hade i början av 1600-talet en silverkalk som skapades av smeden i Vä. Den 6 februari 1612 härjade svenskarna och brände Färlövs by samtidigt som kyrkan plundrades. Silverkalken hamnade så småningom i Växjö domkyrka, där den ännu finns kvar.

Målningarna i kyrkans fyra valv återupptäcktes vid en renovering i slutet av 1800-talet och är daterade till mitten av 1400-talet.

Altaruppsatsen är liksom predikstolen i Christian IV:s renässans och har tillkommit under tidigt 1600-tal.

Den nuvarande orgeln byggde 1970 av Mårtenssons i Lund, men har en fasad från en orgel byggd 1905 av Olof Hammarberg i Göteborg.

Petrusskåpet är ett nordtyskt arbete från slutet av 1400-talet. Petrus är skuren i ek, och skåpet talar i sin helhet om martyrerna. Från väster: Sankt Olav, Norges skyddshelgon och ett populärt helgon i hela Norden under medeltiden, Aposteln Paulus, Andreas, en av Jesu lärjungar samt längst till höger Sankt Laurentius med sitt martyrredskap halstret, Sankt Laurentius är Lunds domkyrkas skyddshelgon.

Även triumfkrucifixet är från 1400-talet.

I norra korsarmen finns ett epitafium över kyrkoherden Söffren Stenderup, och dennes båda hustrur - han var gift två gånger - och sina 14 barn. Söffren Stenderup var kyrkoherde här när Skåne tillföll Sverige 1658, och han var visserligen tvungen att lova den Svenske kungen Carl X Gustav trohet - men den danska prästkragen lade han inte av sig. Den bar han till sin död 1669.

Här finns också ett annat epitafium från 1600-talet föreställande kyrkoherde Mathias Rubenius och hans båda hustrur. Rubenius som var prästson från Småland tillträdde 1687 och hans första uppgift var att i kyrkan hänga upp det svenska riksvapnet med Carl XI:s monogram - ett monogram som i dag finns i norra korsarmen.

Högt uppåt på väggen i samma del av kyrkan finns en pampig minnestavla i vitt och guld över fältmarskalken och landshövdingen Georg Bogislaus Stael von Holstein - som dog 1763. Och det är en minnestavla som berättar om en romantisk historia. Han hade krigat i Ryssland under Karl XII och gift sig i Moskva med en svensk adelsdam. Tio år efter hans hemkomst från rysk fångenskap hade han fortfarande inte hört av sin hustru, som antogs vara död. Stael von Holstein förälskade sig i Sophia Elisabeth Ridderschantz på Färlövsholm, barnbarnsbarn till den danske kungen Kristian IV och kallad skånska prinsessan. De planerade att gifta sig 1722, men strax före bröllopet dök den utmärglade hustrun upp från sin fångenskap. Enligt legenden mottogs hon väl av Sophia, som ordnade ett stort kalas till hennes ära. Något giftemål blev det alltså inte den gången. Men fyrtio år senare, när Stael von Holstein blev änkling kunde de båda

älskande äntligen få varandra. Lyckan blev dock kortvarig — redan efter två år blev Sophia "en bedröfwad enka". Själv dog hon nittio år gammal 1787.

Källor:

Webb: Araslövs församling.

Webb: Riksantikvarieämbetets bebyggelseregister.

Bok: "50 kyrkor i nordöstra Skåne". Regionmuseet Kristianstad. ISBN 978-91-977127-7-4

Häfte: Kring Färlövs kyrka". Nils Sjöstrand.